

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 217/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jozefom Bónom, advokátom, Andreja Hlinku 740/11, Žiar nad Hronom, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 218/2020 z 28. júla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 218/2020 z 28. júla 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Vo svojej ústavnej sťažnosti navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a domáha sa priznania primeraného zadost'učinenia 1 000 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej doplnenia doručeného ústavnému súdu 17. februára 2022 vyplýva, že sťažovateľ sa pred Okresným súdom Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 29/2017 domáhal práva na súdnu ochranu, priznania náhrady škody, pričom okresný súd rozsudkom č. k. 8 C 29/2017-299 z 5. decembra 2018 (ďalej len „prvostupňový rozsudok“) žalobu sťažovateľa zamietol. Sťažovateľ sa proti prvostupňovému rozsudku odvolal a Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 16 Co 75/2019 z 12. marca 2020 (ďalej len „druhostupňový rozsudok“) potvrdil prvostupňový rozsudok. Z obsahu ústavnej sťažnosti tiež vyplýva, že sťažovateľ podal proti druhostupňovému rozsudku dovolanie 8. júna 2020 (ďalej len „dovolanie sťažovateľa“), pričom jeho dovolanie nebolo podané

prostredníctvom advokáta a okresný súd vyzval uznesením č. k. 8 C 29/2017-374 zo 14. júla 2020 (ďalej len „výzva okresného súdu“) sťažovateľa, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy okresného súdu odstránil vady dovolania sťažovateľa, a to tak, že „*opätovne zašle súdu riadne dovolanie splňajúce podmienky v zmysle § 429 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP)*“, konkrétne dovolanie musí byť spísané advokátom a súčasne je súdu potrebné predložiť plnomocenstvo pre advokáta na zastupovanie žalovaného v dovolacom konaní.“, a odkázal sťažovateľa na Centrum právnej pomoci, kancelária Banská Bystrica (ďalej len „Centrum právnej pomoci“). Z obsahu ústavnej sťažnosti tiež vyplýva, že Centrum právnej pomoci určilo sťažovateľovi advokáta, že sťažovateľ zaslal 23. septembra 2020 prostredníctvom svojho určeného advokáta okresnému súdu plnomocenstvo pre určeného advokáta, dovolanie proti druhostupňovému rozsudku a žiadosť o odpustenie zmeškanej lehoty uvedenej vo výzve okresného súdu a že najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol.

3. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že lehota na podanie dovolania proti druhostupňovému rozsudku mala sťažovateľovi podľa § 427 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) uplynúť 29. júna 2020, že sťažovateľ podal dovolanie sťažovateľa prostredníctvom pošty, pričom jeho dovolanie nebolo podané advokátom. Z napadnutého uznesenia tiež vyplýva, že sťažovateľ zaslal okresnému súdu 23. septembra 2020 prostredníctvom svojho advokáta doplnenie dovolania. Z napadnutého uznesenia tiež vyplýva, že najvyšší súd nepovažoval dovolanie sťažovateľa za podané oneskorene, ale odmietnutie dovolania odôvodnil tým, že § 429 ods. 1 CSP stanovuje osobitnú podmienku dovolacieho konania a vyžaduje, aby bol dovolateľ zastúpený advokátom a aby dovolanie bolo spísané advokátom, teda osobitnú obligatórnu podmienku, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania, ktorej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania (R 39/2020), pričom táto podmienka v prípade dovolania sťažovateľa splnená nebola. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia tiež uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne, a je zaručené len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej, čo platí pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011), pričom otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ vidí porušenie svojich práv v tom, že lehota na odstránenie väd dovolania sťažovateľa určená vo výzve okresného súdu bola jednak absolútne nereálna a nesplniteľná a navyše okresnému súdu bolo v čase výzvy okresného súdu zrejmé, že zákonná lehota na podanie dovolania proti druhostupňovému rozsudku v čase vydania výzvy okresného súdu sťažovateľovi už uplynula, a v tom, že podľa napadnutého uznesenia bola výzva okresného súdu právne irelevantná. Porušenie svojich práv vidí aj v tom, že najvyšší súd v napadnutom uznesení posúdil § 429 ods. 1 CSP a § 447 písm. e) CSP príliš formalisticky a tvrdo, pričom neskúmal sociálne pomery sťažovateľa, jeho reálne možnosti zabezpečiť si povinné právne zastúpenie v zákonnej lehote ako dôvodné ospravedliteľné dôvody. Podľa jeho názoru mal najvyšší súd prihliadnuť na to, že je nemajetná osoba, osoba, ktorá nie je právne znalá, osoba pozbavená osobnej slobody, a preto sťažovateľ nemal

zabezpečené zákonné právo na povinné právne zastúpenie zakotvené v § 429 CSP. Podľa sťažovateľa by nemal byť sankcionovaný plynutím času administratívnym postupom v súvislosti s rozhodnutím o priznaní právneho zastúpenia Centrom právnej pomoci. Porušenie svojich práv vidí v tom, že najvyšší súd v konaní po podaní dovolania nezohľadnil špecifické potreby strán sporu vyplývajúce z ich zdravotného stavu a sociálneho postavenia podľa čl. 6 ods. 2 CSP.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Z ústavnej sťažnosti, jej obsahu a doplnení vyplýva, že sťažovateľ namieta, ako v rámci posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť civilné dovolacie konanie, rozhodol najvyšší súd, konkrétne to, že najvyšší súd posúdil skutočnosť, že dovolanie sťažovateľa nebolo v lehote na podanie dovolania spísané a podané prostredníctvom advokáta ako nesplnenie podmienky pre uskutočnenie dovolacieho konania. Ústavný súd konštatuje, že právo na prístup k súdu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého namietané porušenie predstavuje podstatu ústavnej sťažnosti, nie je absolútne a môže podliehať obmedzeniam založeným na rozumných dôvodoch (napr. rozsudok Veľkej komory vo veci Stanev proti Bulharsku zo 17. 1. 2012, sťažnosť č. 36760/06). Obmedzenia však nesmú obmedziť označené právo jednotlivca takým spôsobom alebo v takom rozsahu, že je zasiahnutá samotná podstata tohto práva (ibid., tiež IV. ÚS 431/2018, I. ÚS 575/2020). Ústavný súd ďalej v okolnostiach tejto veci poukazuje na skutočnosť, sťažovateľ postupoval v zmysle výzvy okresného súdu, požiadal Centrum právnej pomoci o určenie advokáta, Centrum právnej pomoci sťažovateľovi advokáta určilo a následne sťažovateľ podal dovolanie prostredníctvom takto určeného advokáta. Úlohou ústavného súdu je preto presvedčiť sa, či napadnuté uznesenie je založené na rozumných a ústavne konformných dôvodoch a či ním nedošlo k neprimeranému zásahu do samotnej podstaty práva sťažovateľa na prístup k súdu.

6. Najvyšší súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia opiera o § 427 ods. 1 CSP, podľa ktorého *„Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.“* a o § 429 ods. 1 CSP, podľa ktorého *„Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.“*, pričom sťažovateľ nepredstavoval jednu z výnimiek z týchto podmienok uvedených v § 429 CSP ods. 2 CSP. Ustanovenie § 429 ods. 1 CSP *expressis verbis* stanovuje ako osobitnú podmienku civilného dovolacieho konania „spísanie dovolania advokátom“, pre ktorej splnenie podľa najvyššieho súdu nestačí, aby dovolateľ v dovolacom konaní len bol zastúpený advokátom, ale je potrebné, aby dovolanie aj bolo spísané advokátom. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov a nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil, pokiaľ všeobecným súdom uplatnený výklad je rozumne zdôvodnený. Výklad § 429 ods. 1 CSP v spojitosti s § 427 ods. 1 CSP spočívajúci v tom, že dovolanie sťažovateľa musí byť spísané advokátom v lehote na podanie dovolania, je vzhľadom na štandardné metódy výkladu právnych noriem možný, pričom všeobecný súd

je pri zvolení si takéhoto výkladu povinný svoju voľbu rozumne odôvodniť. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd pomerne podrobne vysvetľuje svoj právny záver spočívajúci v nesplnení podmienky „spísania dovolania advokátom“ v bodoch 15 až 23 odôvodnenia napadnutého uznesenia, svoj právny záver opiera aj o aplikovateľnú judikatúru (bod 23 odôvodnenia napadnutého uznesenia) a ústavný súd toto odôvodnenie považuje za dostatočné.

7. Z druhostupňového rozsudku, ktorý tvoril prílohu k ústavnej sťažnosti a na ktorý odkazoval v odôvodnení napadnutého uznesenia aj najvyšší súd, vyplýva, že sťažovateľ bol krajským súdom riadne poučený o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, náležitostiach dovolania, povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní a o povinnosti spísania dovolania advokátom. Z tohto dôvodu sťažovateľ už dorúčením druhostupňového rozsudku vedel o podmienke „spísania dovolania advokátom“ a bolo tak na jeho rozhodnutí, či si advokáta v lehote na podanie dovolania zabezpečí. Z ústavnej sťažnosti, ako aj z napadnutého uznesenia síce vyplýva, že sťažovateľ v dovolaní z 8. júna 2020 požiadal súd o ustanovenie advokáta, najvyšší súd však dospel k rozumnému a preskúmateľnému záveru, že táto žiadosť je pre splnenie podmienky „spísania dovolania advokáta“ nedostatočná, keďže v civilnom dovolacom konaní súd neustanovuje žiadateľovi advokáta a zároveň sťažovateľ počas lehoty na podanie dovolania vedel, že sa môže so žiadosťou o určenie advokáta obrátiť na Centrum právnej pomoci, ktorého služby už v predchádzajúcich štádiách civilného konania využil, ako to vyplýva z bodu 3 a 22 odôvodnenia napadnutého uznesenia. Z ústavnej sťažnosti, ako aj z napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľ požiadal Centrum právnej pomoci o určenie advokáta až po výzve okresného súdu, teda po 14. júli 2020, teda po uplynutí lehoty na podanie dovolania, ktorá podľa odôvodnenia napadnutého uznesenia uplynula 29. júna 2020. Skutočnosť, že sťažovateľ požiadal Centrum právnej pomoci o určenie advokáta na základe výzvy okresného súdu, nemení nič na tom, že sťažovateľ o určenie advokáta nepožiadaval Centrum právnej pomoci v lehote na podanie dovolania, teda v zmysle poučenia krajského súdu uvedeného v druhostupňovom rozsudku.

8. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti prípadu považuje za preukázané, že sťažovateľ v čase doručenia druhostupňového rozsudku, proti ktorému podal dovolanie, vedel o lehote na podanie dovolania, vedel o povinnosti zastúpenia advokátom, vedel o povinnosti spísania dovolania advokátom, vedel o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o ustanovenie advokáta, a napriek tomu podal dovolanie v lehote na podanie dovolania bez toho, aby bol právne zastúpený advokátom, bez toho aby toto dovolanie bolo spísané advokátom a bez toho, aby sa v lehote na podanie dovolania obrátil na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o ustanovenie advokáta. Ústavný súd posúdil odôvodnenie napadnutého uznesenia ako dostatočné a v ničom nevybočujúce z rámca ústavne konformných odôvodnení podobných súdnych rozhodnutí a závery v ňom uvedené nie sú v rozpore so závermi vyplývajúcimi z predchádzajúcej rozhodovacej súdnej praxe. Vzhľadom na tieto okolnosti ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením nemohlo dôjsť k neprimeranému zásahu do samotnej podstaty práva sťažovateľa na prístup k súdu. Sťažovateľ sa mal v lehote na podanie dovolania obrátiť na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o ustanovenie advokáta, pričom aj v prípade, ak by rozhodovanie o ustanovení advokáta trvalo viac, ako je lehota na podanie dovolania, bolo by až následne namieste požiadať o odpustenie zmeškania lehoty, pričom tento postup ústavný súd považuje za najvhodnejší v situácii, v akej sa vyskytol sťažovateľ.

9. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu